

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIAI

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius

Seimo posėdžių sekretariatui

Lietuvos Respublikos Vyriausiosios rinkimų komisijos

2023-03-23

Pirmininkei Jolantai Petkevičienei

DĖL SUSIDARIUSIOS SITUACIJOS 2023 M. SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ IR MERŲ RINKIMŲ METU

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Seimo Statuto 209 straipsniu prašome artimiausiame plenariniame Seimo posėdyje atsakyti į šiuos klausimus:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) neregistravo dalies asmenų kandidatais 2023 m. savivaldybių tarybų ir merų rinkimuose dėl to, kad pastarieji, VRK vertinimu, tinkamai neužpildė anketų (pvz. nepateikė nuotraukos ir (ar) biografijos). Teismas vėliau įpareigojo VRK persvarstyti klausimą dėl kandidatų neregistravimo, suteikiant galimybę siekiantiems kandidatuoti pateikti anketinius duomenis. Kodėl VRK neužtikrino tinkamo elektroninės sistemos, kurioje siekiantys kandidatuoti rinkimuose asmenys pateikinėjo savo duomenis, veikimo taip, kad pati sistema asmenis įspėtų apie jų pateiktos informacijos trūkumus? Koks konkrečiai VRK narys ar sekretoriato skyrius, darbuotojai buvo atsakingi už duomenų pateikimo procedūros užtikrinimą? Kokių priemonių VRK ėmėsi idant situacija nepasikartotų ateityje?
2. Teismo nutartyje taip pat konstatuojama, kad VRK aplaidžiai vykdė savo pareigas. LVAT pažymi, kad remiantis Rinkimų kodekso 80 straipsnio 5 dalimi, jeigu pateikti ne visi šiame kodekse nurodyti pareikštiniai dokumentai ar juose yra trūkumų, VRK apie tai turi nedelsdama pranešti atstovui rinkimams ir nustatyti ne vėlesnį kaip 65 dienos iki rinkimų dienos terminą trūkumams pašalinti. Šiuo atveju byloje buvo nustatyta, kad VRK šioje Rinkimų kodekso nuostatoje įtvirtintos imperatyvios pareigos pranešti apie nustatytus trūkumus bei nustatyti terminą jiems pašalinti neįvykdė. Dėl kieno kaltės pareigos buvo vykdomos aplaidžiai? Ar kaip VRK pirmininkė, atsakinga už šios institucijos veiklą, prisiimate atsakomybę už tai, kad aplaidūs VRK veiksmai neproporcingai apribojo daugelio asmenų pasyviąją rinkimų teisę, kaip kad konstatavo LVAT, o taip pat diskreditavo VRK veiklą visuomenės akyse?
3. 2023 m. vasario 2 d. įsiteisėjo teismo nuosprendis K. Tubiui. Vasario 6 d. Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“ kreipėsi į VRK klausdama, ar K. Tubis gali būti kandidatu į Anykščių merus ir ar VRK ketina svarstyti K. Tubio registravimo kandidatų panaikinimą. Visgi VRK beveik mėnesį nesikreipė išaiškinimo į teismą dėl tokio sprendimo įtakos LVŽS kandidato dalyvavimui rinkimuose. Kodėl nedelsiant po teismo sprendimo, po vasario 6 d. rašto, VRK nesurengė komisijos posėdžio ir nesvarstė

klausimo iš esmės? Kas priėmė sprendimą delsti beveik mėnesį ir kada vis dėlto buvo priimtas sprendimas kreiptis į teismą išaiškinimo? Kitą dieną po kovo 5 d. įvykusių savivaldos rinkimų pirmo turo LVŽS kandidato K. Tubio registravimas kandidatu vis tik buvo panaikintas ir panaikinimas grindžiamas įsisteisėjusiu Panevėžio apygardos teismo 2023 m. vasario 2 d. nuosprendžiu. Pradėtas išankstinis balsavimas, kurio pirmąją dieną apygardos rinkėjai balsavo už II ir III vietą pirmame ture užėmusius kandidatus. Vykstant išankstiniams balsavimui LVAT panaikino VRK sprendimą nurodydamas, kad „ginčijamas [VRK] sprendimas nėra pakankamai argumentuotas, jo motyvavimo trūkumai, t. y. detalizavimas, kokių konkrečių faktinių ir teisinių pagrindų jis yra priimtas, teisėjų kolegijos vertinimu, neatitinka reikalavimų, keliamų administraciniam sprendimui, dėl ko negali būti laikomas teisėtu ir yra naikinamas.“ Kitaip tariant, VRK sprendimas buvo naikinamas dėl to, kad VRK nepavyko jo tinkamai surašyti. Teismas panaikino ir VRK sprendimą naikinti D. Štraupaitės registraciją. Abiejų kandidatų registracijos buvo atkurtos, Anykščiuose – pespausdinti rinkimų biuleteniai. Tiek Visagino mieste, tiek Anykščių rajone neteisėti VRK veiksmai sutrukdė rinkimų eigą, iškreipė lygias kandidatų galimybes dalyvauti rinkimų kampanijoje, diskreditavo rinkimų vykdymą rinkėjų akyse visoje Lietuvoje. Kas už tai prisiims atsakomybę? Ar esate pasiruošusi atsistatydinti? Kodėl buvo priimti neteisėti VRK sprendimai? Kas juos lėmė? Ar nematote, kad tai – Jūsų nekompetencijos pasekmės ir negebėjimas organizuoti VRK darbo? Kas rengė šiuos sprendimus? Ar yra asmenų, kurių elgesio atžvilgiu pradėti tarnybiniai patikrinimai arba kuriems pritaikyta tarnybinė atsakomybė?

4. Ar dėl VRK sprendimo pašalinti/grąžinti D. Štraupaitę ir K. Tubį iš/į rinkimų/(-us) tarėtės su partijų pirmininkais, kita partijų vadovybe arba kitais partijų deleguotais asmenimis? Jei taip, kokios priežastys lėmė Jūsų sprendimą pasitarti bei kokie klausimai buvo aptariami šių pasitarimų metu?
5. K. Tubis yra išrinktas Anykščių rajono meru, nors vis dar galioja teismo sprendimas jam dirbti valstybės tarnyboje, o administracinis teismas yra pasisakęs, kad ši situacija yra dviprasmiška, ar ketinate ištaisyti savo klaidas ir tinkamai kreiptis į teismą dėl išaiškinimo ar K. Tubis gali eiti mero pareigas prieš tvirtinant rinkimų rezultatus?
6. Kiek mokesčių mokėtojams kainavo VRK padarytos klaidos organizuojant rinkimus? Pavyzdžiui, du kartus spausdinti rinkimų biuleteniai, kai teko keisti kandidatų pavardes po teismų sprendimų, šios rinkimams skirtos medžiagos skubus platinimas, įskaitant darbą nakties metu? Kiek kainavo rinkimų biuletenių perspausdinimas dėl įsivėlusių klaidų ir jų išvežiojimas po Lietuvą, vėlgi – nakties metu? Kauno rinkiminis leidinys buvo permaketuotas Vyriausiosios rinkimų komisijos nurodymu, nes pati leidinio rengėja - Kauno m. savivaldybės rinkimų komisija - jokių leidinio panašumų su konservatorių vartojama simbolika neįžvelgė. Kiek kainavo leidinio permaketavimas?
7. Kovo 19, antrojo rinkimų turo pagrindinę balsavimo dieną, Vilniaus mieste VRK panaikino dvidešimt šešių stebėtojų statusą dėl nesuderinamų pareigų, kuriems anksčiau VRK buvo išdavusi pažymėjimus. Gal galite paaiškinti, kas konkrečiai ir kaip vykdė stebėtojų patikrinimą ir priėmė neteisėtus sprendimus? Taip pat kaip vertinate sukarintos organizacijos dalyvavimą prižiūrint balsavimą? Kokių teisinių pagindų pasitelkta ši organizacija?
8. Prieš Jus paskiriant VRK pirmininke bei jau po paskyrimo, susitikimuose su įvairių Seimo frakcijų atstovais, komitetais, Jūs ne kartą minėjote, kad VRK finansavimas yra nepakankamas, todėl VRK trūksta etatų ir atitinkamai darbuotojų, trūksta šiuolaikinių, saugių ir laikmetį atitinkančių informacinių sistemų sprendimų, o artėjant rinkimams vėl kils problema dėl per menkų apygardų ir apylinkių komisijų narių atlyginimų. Ar per 2023 metų vietos savivaldos rinkimus Jūsų, ir komisijos klaidingi sprendimai galėjo būti nulemti dėl nepakankamo finansavimo aukščiau išdėstytoms funkcijoms ir dėl personalo trūkumo? O gal

nesėkmes lėmė kiti veiksniai? Kokie, Jūsų manymu? Atsakant į klausimus dėl finansavimo stokos, prašome nurodyti, kiek kartų VRK su prašymais didinti finansavimą kreipėsi į Vyriausybę ir Seimą? Kiek papildomai buvo prašoma etatų, lėšų atlyginimų kėlimui? Kaip, Jūsų manymu, turėtų būti keliama apygardų ir apylinkių komisijų narių atlyginimai?

9. Atsižvelgdama į tai, kad per pastaruosius rinkimus teismai panaikino daug VRK sprendimų dėl kandidatų neregistravimo ir pašalinimo, pristatykite savo ir komisijos planuojamus darbus artimiausiu metu (mėnuo, pusmetis, metai), kuriais sieksite užtikrinti, kad artėjančiuose Europos Parlamento, Prezidento ir Seimo rinkimuose nekiltų tokių problemų. Gal kažkokių priemonių Jūs, kaip VRK pirmininkė, jau ėmėtės, kad tokia situacija, kaip aukščiau nurodyta, rinkimų metu nepasikartotų?

Pagarbiai

Seimo nariai

Eugenijus Sabutis
 Auksė Nocienė
 Andas Mikasius
 Audrijus Jaujopis
 Ingrida Gorskienė
 Rita Tamaševičienė
 Onutė Leipus
 Rasa Budnikyte
 Deimantė Zambakaitė
 Tomas Pimilinas
 Laimė Naugienė
 Kristina Moravskytė
 Aidar Gedvilas
 Eugenijus Sabutis